

SPOTVOGELS

" WEET IK VEEL. GEWOON, EEN VOGEL . "

Spotvogels

Een vrolijke veldgids
over vogels en vogelaars

Jean-Pierre Geelen & Saskia van Loenen

Uitgeverij Bas Lubberhuizen

*Voor Max, Merel en Sam
Die ik hopelijk voor het leven heb besmet.*

SASKIA VAN LOENEN

Inhoud

6	Bij wijze van voorwoord	66	Vogelaars
8	Vrouwetje	69	De schaamte voorbij
10	Meerkoet	72	Aso
13	Mannen	75	Meesjes
15	Lust	80	Op safari om de hoek
17	Sperwer (1)	88	Kijker
19	Altijd lente voor
de vogelaar	91	Verlangen
23	Zwaan	94	Dove kwartel
26	Vakantie	96	Lente
29	Merel	98	Tuinvogels tellen
32	Rotwadden	100	Duifje
35	Vogelaars kijken	103	Roestig requiem
43	Roerdomp	105	Blondje
45	Dipje	107	Het kauwkalifaat
48	Turkse tortel	110	Troost
50	Gekken	112	Als eenvoudig geluk
niet genoeg is
53	Driemaal woordwaarde	114	Bier- én vogelgek
54	Ode aan de snip	115	Jaar
55	Grutto, grutto	117	Asielzoekers
58	Sperwer (2)	123	Nepvogels
60	Een vlucht valken	125	Hebbedingen
61	Haat/liefde	134	Spotvogels
64	Macho	137	Favoriet

Bij wijze van voorwoord

Misschien hebt u weleens naar buiten gekeken. Of om u heen, ergens buitenshuis. Goeie kans dat u ze zag vliegen. Goeie kans dat het een vogel was. Dat kun je jaren volhouden zonder ervan op te kijken. Maar er komt een dag waarop je je afvraagt wat dat eigenlijk is wat daar voorbijvloog. En anders doen anderen om u heen dat wel, want het betrekkelijk nieuwe menstype ‘vogelaar’ is een hip, veel verspreid fenomeen dat steeds meer van zich doet spreken.

Zij doen al heel lang wat u misschien nog steeds niet hebt gedaan: kijken door een verrekijker. Want dát is het Grote Geheim dat vogelaars met zich meedragen: kijk één keer door een goede kijker – en hé, dat bruine vogeltje heeft een prachtig, knalblauw borstje! Je wereld vergroten door erop in te zoomen. Daar wilt u het fijne van weten.

Dat treft: hier is een boek over vogels kijken. Wel een beetje gek boek, dat vinden we zelf (gelukkig) ook. Misschien moeten we, in plaats van uit te leggen wat dit is, eerst vertellen wat het niet is. Dit boek is géén vogelgids. Het onderscheid tussen de huismus en de grasmus staat al in talloze andere boeken, bladen en op websites uitgelegd. Er staat ook niet in welke verrekijker u moet aanschaffen, of op welke plekken u wezen moet voor de steppekiekendief of de zwartbuikwaterspreeuw. Die vogels herkent u toch (nog) niet.

Dit is een boek over gekte en gekken. Over leden van de patiëntenvereniging, die één ding gemeen hebben: ze zijn besmet met het vogelvirus.

We gingen op zoek in het veld, naar de mens in de vogelaar, naar de vogel in de mens. Maar vooral is dit een vrolijk verslag van onze eigen gekte. De klachten zijn in de loop der jaren bepaald niet afgenomen: het vogels kijken is onder onze huid gekropen, naar het zich laat aanzien is elke behandeling uitgewerkt. We zijn hopeloos verloren.

Verder voelen we ons prima, dank u.

Op elke bijsluiter past een waarschuwing: met dit boek hopen we anderen aan te steken met liefde voor vogels, of vogelaars. Wij wensen u sterkte. En geluk.

Jean-Pierre Geelen & Saskia van Loenen

ps Sommige stukken schreven de auteurs samen, andere alleen. Voor wie het onderscheid wil zien, hebben ze de stukken ondertekend met vogels waar ze zich goed bij voelen. Jean-Pierre voelt zich een baardmannetje, Saskia koos weer eens voor de mooiste: een ijsvogel. De verschillen zoekt u zelf maar op. Of uit.

Jean-Pierre

Saskia

Vrouwkje

Beste Saskia,

Ik moest even scherpstellen voor ik het geloofde, maar nu zie ik het goed: een vrouw in het veld! En niet eens vacuüm verpakt in hooggesloten windjack, fleece trui en afritsbroek. Hét bewijs dat het klimaat aan het veranderen is, ook onder vogelaars. Ik zet de zeldzaamheid vast even op waarneming.nl: hooggehakte steltloper in zomerkleed. Wat me meteen brengt bij een van de vele prangende kwesties omtrent het vogelaarswezen.

Want nu ik je toch in het vizier heb: Saskia, leg het eenmaal duidelijk uit voor deze stuntelige steenloper: waarom zijn vrouwen toch zo schaars in het woud van vogelaars? Waarom is het open veld wel de biotoop van buikige baardmannetjes, maar tref je er zo zelden een donzig, aaibaar vrouwkje aan?

Zijn jullie bang voor de beren in het bos? Missen jullie het gen van de jager-verzamelaar? Wat bezielt je; wat wil de vogelvrouw?

Ooit werkte ik in een vogelasiel – ook voor vogelvluchtelingen bestaat opvang. Ik was de enige man. Vrouwen zag ik zich ontfermen over uit de dakgoot gestoten roze nestdrullekes van een mus alsof het hun eigen kind was. Kansloos soms, maar daar leek het niet om te gaan. Moeder Natuur koestert haar clichés.

Laat me je wel even waarschuwen. Trek je niets van ons, woudapen, aan. Wij worden pas warm van een wintertaling als die een wit streepje draagt: de Amerikaanse! Een hardnekkige, maar onschuldige aandoe-ning. Wel bestaat besmettingsgevaar. Voor je het weet hoor je jezelf ineens woorden als ‘juveniel’ en ‘foerageren’ uitspreken als je gewoon ‘jong’ en ‘eten’ bedoelt. (Ik ken zelfs iemand die ‘♀’ zegt in plaats van ‘vrouwkje’.) Geloof me: dan ben je ver heen. Maar ik heb je vast gewaar-schuld: je bent nog niet verloren.

Ja Jean-Pierre,

Daar heb je een punt. Ook ik kom alleen maar baardmannetjes tegen. Die kijken of ze water zien branden als ik ineens hun territorium binnenwandelen. Mét kijker. Maar dan weer zónder – dank voor het opmerken – die voor vogelaars blijkbaar verplichte kledinglijn met handige kakikleurige uniseks afritsbroeken van de ANWB. Dat loopt daar maar in een opwaaiend zomergeval door onze velden omhoog te kijken. Hoe moeten we deze dwaalgast plaatsens? Verwarring alom in de vogelkijkhut.

Ik heb dus wat uit te leggen.

Het moment dat ik veranderde van een vrouw die soms nog weleens serieus werd genomen in een volslagen idioot die op verlaten plekken staat te stuiteren onder een boom weet ik nog precies. Vanaf de seconde dat ik voor het eerst van mijn leven door een vogelkijker keek en een grutto zag alsof ik in de bioscoop zat, was ik verkocht. Verlieft. En begreep ik ze meteen, al die rare mannen met hun kijkers op een kluitje. Dat wilde ik ook. (Maar dan anders.)

Verleid een dame voortaan met je vogelkijker en je vangt twee vliegen in één klap.

Ben je als vrouw eenmaal met het vogelvirus besmet, dan zijn er alleen nog wel wat obstakels te overwinnen. Wat jullie vogelmannen zoal aantrekken: het spijt me, maar dát maakt natuurlijk niet de nymfomane in ons los. Dat machoachtige gepoch wie het langste lijstje of de duurste kijker heeft als jullie met enorme telescopen samenkruipten op de apenrots: uiterst onaantrekkelijk. En die aanstellerige woorden foerageren en juveniel: typisch weer een manning.

Dat ik dit alles desondanks toch voor lief neem, zegt dan ook vooral wat over mij, vrees ik. Is dat erg? Nee. Eindelijk een liefde die echt gelukkig maakt.

Meerkoet

In het duinbos was een meer. Via een beetje verdekt aangelegd wandelpaadje eindigde je bij een vogelscherp met zicht op dat meertje. ‘Vogelscherp’, dat klinkt als het serieuze werk, maar het is, zoals zo vaak, niet veel meer dan een langgerekte tuinschutting van de Gamma. Er zijn smalle, horizontale gaten in gemaakt, om de vogels door te bescpieden. Ik weet nooit wie dat heeft bedacht, maar het moet een zonderling zijn. Want die gaten zitten altijd precies op zo’n hoogte dat je er nét niet doorheen kunt kijken zonder te moeten bukken, zodat je het zo lekker in je rug voelt bij het overeind komen. Of je moet op je tenen, maar op mijn ooghoogte zitten die gaten nooit. Maar misschien ben ik zelf de zonderling, dat kan ook. Wat ook aan mij kan liggen: het heeft altijd iets groezeligs, dat staren door zo’n scherm. Ik stel mij altijd voor dat in de jaren zeventig van de vorige eeuw stoffige seksshops er zo uitzagen van binnen, maar dat weet ik natuurlijk niet, met mijn brandschone geweten. Staat zo’n scherm in het bos, dan begint het op een of andere manier toch te tintelen van binnen. Zet een vogelkijkscherp neer op een aardappelveld en je gaat toch even door de knieën, zoals je braaf een zakcentje betaalt aan het kleine neefje dat je vraagt of je even in zijn kijkdoos wilt kijken. Suggestie was ook de kracht van de piepshow die mij in het duinbos te wachten stond. De grauwe winterdag was weer typisch zo’n dag waarop je geen wonderen moest verwachten. Vaak zijn dat de beste dagen. Nu viel op het water niet veel te beleven. Geen nieuws, want dat is meestal zo. Soms dobberen wat grauwe ganzen op het water, er schuiven eens wat krooneenden voorbij, dat is alles. Ik denk weleens dat iemand dat scherm daar heeft neergezet om wandelaars hooguit het idee van natuurbeleving te bieden. Een handigheidje waarmee je ze tegelijk weg kunt houden van die plekken die er wél toe doen en waar het wemelt van de vogels.

Aan de overkant van het water dobberden twee meerkoeten. Omdat je toch iets wilt, zoomde ik in met mijn kijker. Ik zag de twee, ongetwijfeld een gelukkig stel, onbekommerd vooruit koeten. ‘Koeten’, ja, anders

kan ik het niet noemen, dat onbeholpen schokkerige vooruitschuiven met die koppies tijdens het zwemmen. Alsof ze zelf ook teleurgesteld zijn in de geringe slagkracht van hun zwemvliesjes.

‘Koetjes’ is toch al zo’n passende benaming: met hun zwarte lijven en witte bles op de snavel hebben ze iets koe-achtigs. Blaarkoppen, zou ik zeggen. ‘Koeten’ dus, niets meer aan doen. En deze koeten zaten ook nog eens op een meer; sommige dingen verzin je niet. Best mooie beesten ook, trouwens. Doodgewone verschijningen in elke plaats, maar niet ordinair, als je de schoonheid van het alledaagse maar zien wilt. Dat subtiele rood van die kraaloojjes op dat zwarte kostuum; de agenten van de stijlpolitie zouden er een dikke acht voor geven, vermoed ik. Maar terug naar mijn meerkoeten. Na even turen zag ik in een boom-

Meerkoet. FOTO ADRI DE GROOT

pje aan de rand van het water iets wat de twee kennelijk niet zagen: een bruine schim. Een roofvogel, dat zag ik zelfs met het blote oog nog. Het zou wel weer een buizerd zijn, zoals bijna steeds wanneer je een wat forse roofvogel ziet.

Het monster hipte omzichtig naderbij, van tak tot tak. Een van de twee koeten bevond zich nu gevaarlijk dichtbij. Toen voltrok zich het schouwspel: de roofvogel sprong bovenop een van de twee meerkoeten. Er was korte opwinding, er klonk een ijlings kreetje, en toen was het al gebeurd. Door mijn kijker zag ik de roofvogel zijn meerkoet

naar binnen harken – want dat was het. Hij hield het beestje stevig in zijn poten en met wat vleugelslagen sleepte hij het naar de kant. Daar ging hij bovenop de meerkoet zitten, en zag ik pas (aan de witte wenkbrauwstrepen) dat het geen buizerd, maar een havik was die zijn prooi aan het verdrinken was.

De afhaalmaaltijd was binnen, en nog warm. Ademloos zag ik dat het voorafje bestond uit de zachte delen: de rode oogjes waren een amuse op weg naar het hoofdgerecht: *Tartare de Foulque*.

Met een mengeling van ontroering, medelijden en ontzag zag ik het aan. De geluidloosheid van dit wilde tafereel trof me. Hier werd een moord gepleegd, en niemand in de wereld heeft het gemerkt, behalve ik, machteloze gluurder.

Het slachtoffer gedroeg zich verbijsterend gedwee: wat stuiptrekkingen, af en toe een verkrampde vleugelslag, verder niets. Ik was de enige getuige in mijn eigen crimi. De perfecte moord, de dader ging vrijuit. Voor een televisieserie zou de plot te onwaarschijnlijk zijn, de werkelijkheid was weer eens veel banaler.

De havik kun je moeilijk iets kwalijk nemen. Die deed waartoe hij op aarde is: vogels verslinden. Wat me het meest verbaasde, was de onbewogenheid van die andere meerkoet. Die had alles gezien, was nog geen halve meter uitgeweken van plaats delict, maar stak verder geen poot uit om de liefde van zijn leven te redden. Goed, hij bleef in de buurt, maar soms met de rug naar het tafereel toe gekeerd. Twee koeten tegen één havik, dat zou toch een gewonnen strijd moeten zijn. Niet dus. De overlever keek niet op of om, en koette na enige tijd rustig verder, schijnbaar onaangedaan. Geen jammerkreet, geen smartelijk huilen – niets.

Je moet oppassen met die antropomorfe drang om menselijke gevoelens toe te dichten aan een dier. Maar deze koelbloedige onverschilligheid ging me wel heel ver. Juridisch laakbaar ook: op z'n minst was hier sprake van dood door nalatigheid, zo niet schuld. Heeft een meerkoet wel een hart? Bij mijn kijkscherm hoorde ik wel iets kloppen. Een hart, in mijn eigen keel.

Mannen

Sinds een paar jaar ben ik een rariteit. Mijn vrienden – ik heb er nog een paar – hadden geen idee wat ze hier nou mee aan moesten. Met mij, of liever: met mijn nieuwe hobby. En probeerde ik dan bruggen te slaan door er enthousiast over te vertellen, dan waren glazige blikken mijn deel.

Je kunt als vrouw in Nederland blijkbaar nog beter het postuur van een nijlpaard hebben, in een juichpak van Jumbo lopen of je gezicht op tachtig plaatsen met naalden en ringen doorboren dan een verrekijker om je nek hangen.

Een paar jaar geleden ontdekte ik het vogels kijken. En werd, toen ik het waagde daar openlijk voor uit te komen, van het ene op het andere moment volstrekt niet meer serieus genomen door mijn hippe vrienden en collega's. Op feestjes word ik niet meer uitgenodigd; mijn carrière kan ik verder wel vergeten.

Nu kun je natuurlijk zeggen: laat ze doodvallen; je bent de enige toch niet? Er zijn duizenden mensen in Nederland met precies dezelfde hobby. Die ook, net als jij, in alle vroegte blij hun bed uit springen om een wandeling te gaan maken, hopend op veel vogels. Die intens gelukkig worden als dat ene exemplaar dat zo hoog op hun verlanglijst stond zich een seconde laat zien. Die de eerste de beste voorbijganger juichend om zijn hals willen vallen als er zojuist een ijsvogel voorbij vloog. Zoek het dáár dan. Bij soortgenoten.

Was het maar zo makkelijk. Want ook voor hen ben ik een rariteit. Door mensen die ik niet ken word ik bovengemiddeld lang aangestaard. Gesprekken stokken als ik erbij kom staan. Vogelaars – zoals ik ze echt overal aantref. Zij kijken of ze water zien branden als ik me even bij ze voeg, nieuwsgierig naar wat ze daar zien, in slagorde opgesteld achter hun telescopen. Een vrouw? Met een vogelkijker?! En dan ook nog ónder de zeventig?! Van een condor in de Biesbosch zouden ze minder snel achterover slaan.

Aan aandacht geen gebrek dus. Er is alleen één probleem. Ze zien er

allemaal precies hetzelfde uit. Legergroene wijde jassen met veel handige opbergvakjes voor vogelboek, broodtrommel, drinkbeker en appel. Uniseks kakikleurige afritsbroeken van de ANWB. En daaronder een stel gezellige seksneutrale bergschoenen. Verder hebben ze vrijwel allemaal een baard. Want het zijn allemaal mannen. Altijd.

Zouden ze het erom doen? Gewoon expres zó onaantrekkelijk erbij gaan staan dat elke vrouw direct rechtsomkeert maakt? Geen vrouwen in ons territorium! Het lijkt verdomme de SGP wel.

Nou, vogelmannen van Nederland, wen er maar vast aan. Dat mannen-domein is weldra verleden tijd. En in plaats van autistisch in een stuip en direct weer achter de telescoop te schieten als zich een vogelvrouw aandient, zou je ook kunnen denken: leve de vooruitgang! Gemengd is veel leuker dan enkel omringd door oude baarden! Wie weet wat die vogelkijkhut nog voor onvermoede kansen biedt!

Heb ik wel een dringend advies, heren. Jullie observeren die vogels toch de hele dag? Dan moet je ook weten hoe het werkt. Het mannetje versiert het vrouwtje vooral met zijn uiterlijk. Het pimpelmeesje met het blauwste petje krijgt het meest kritische vrouwtje. Dus kijk nog eens goed. En dan thuis nog even in de spiegel. Is dát wat de zon doet schijnen in het donkere bos, denk je? Heeft zo'n boswachter-achtige man écht een aanzuigende werking?

Doe als de vogels. Heb je ooit een vogel gezien die het geen moer kon schelen of een vrouwtje hem opmerkte? Nou dan.

Pimpelmees. FOTO ADRI DE GROOT

Lust

Zeg Jean-Pierre,

Heb jij dat nou ook? Dat je, nu de dagen weer langer worden, al een paar weken wakker wordt met een glimlach? Dat je nog maar aan één ding denkt? Dat je hart sneller gaat kloppen, je inwendig juicht, ja, soms gewoon een vreugdesprongetje maakt, midden op straat? Dat je blik afdwaalt als iemand tegen je praat omdat je vanuit je ooghoek weer iets moois voorbij ziet fladderen? Dat je als een gestoorde lonkende puber alle kanten op kijkt zodat je continu tegen lantaarnpalen opknalt? Dat je je sociale contacten ernstig verwaarloost omdat je ze rücksichtslos inwisselt voor iets veel leukers? Dat je je niet meer kunt concentreren? Dat naarmate het seizoen vordert vrienden afhaken, je baan op de tocht komt te staan, alleen de ergste nerds je nog lijken te begrijpen? En dat je je maanden later – weer bij zinnen gekomen – wel voorneemt het een volgende keer niet meer zo ver te laten komen, maar nu al weet dat je onherroepelijk weer voor de bijl zult gaan?

Of ben ik de enige die niet opgewassen is tegen al die zingende, twinkende, dansende, sjansende, liefkozende, ‘Grutto! Grutto!’ roepende, elkaar voortdurend bespringende vogels, die ervoor zorgen dat ik inmiddels zelfs slááp met mijn vogelkijker? Is dat normaal? Of ligt het aan mij? Is het lust? Is het liefde? Of een dodelijke combinatie van die twee? (Hoedt u zich voor vogellust: besmettelijker dan vogelgriep.)

En gaat dit ooit over denk je? Of moet ik voortaan elk jaar lijdzaam de zomer afwachten, als alle verliefden elkaar hebben gevonden, gepaard, gebaard, de liefdesbaby's zijn uitgevlogen en het weer stil wordt in bomen en weilanden – en ook ik eindelijk mijn verstand terugvind?

Saskia!

Hoor ik daar je lokroep klinken? Welkom bij de patiëntenvereniging. Het zal wel bij het ziektebeeld horen, maar mijn hart is ook op hol. Al maanden. Lente is een kwestie van zien. Sinds ik vogels kijk, zie ik niet anders. Het hele jaar veren in mijn buik.

De opwarming van de aarde laat ook mij niet koud, maar ergens van binnen schittert ook het eeuwige optimisme. Ik herinner mij de laatste 21 december. Het moest nog Kerst worden, maar we hadden de kortste dag al gehad – langzaam naar de lente! 18 januari en de koolmezen galmden al liefdesliedjes aan mijn raam. Nog even en een tjtjtjaf zou me wakker uit mijn winterslaap – acht gram vers voorjaarsgeluk, gratis aan huis bezorgd.

Mijn lijstjes van afgelopen jaren zeggen het ook. Begin februari, de zonscheen over de duinen, en ja hoor: daar zat al een heggemus op zijn struik, door de ijle lucht parelde zijn gejubel. Hoorde ik daar de eerste specht voorzichtig roffelen?

Met een beetje geluk word je in de maartse weken op zondag alweer gewekt door vroege vogels – het merelkoor vangt de hoogmis aan. Van U wil ik zingen; lang leve de lente. Morgen tekent de eerste gierzwaluw met zijn sikkeltje alweer mijn glimlach in de lucht. Eén zwaluw, en ik zeg: lente.

Het voorjaar komt elk jaar vroeger, sombert de krant. Ik jubel van binnen. Nog even en we hebben op Sinterklaas een bijzondere surprise: het klaaglijke roepje van de tureluur! Vergeet de huilende ijsbeer, dankzij de warme winter glinstert nu in elk slootje het azuurblauw van de Méditerranée: ijsvogel! Zo blauw, zo blauw.

Wie de lange lente ziet, heeft het eeuwige leven. Doe mij de eerste rietzanger, en ik zing: december. Altijd lente. Leve de lust.

Pas je wel een beetje op met die verrekijsker in bed?

Sperwer (1)

Een roofvogel die in je tuin neerstrijkt is zo'n moment waarop je hart even overslaat. Op de een of andere manier verwacht je alles, maar niet dat. Een roofvogel is groot, machtig, superieur in alle opzichten, en altijd ver weg – in niets te vergelijken met de meesjes die zo lieflijk op maar een paar meter afstand aan je vetbolletjes hangen.

Maar ineens zag ik hem. Uit een ooghoek slechts, want in het snelle voorbijgaan. Maar blijkbaar schakelt er direct iets in je hersenen waardoor je bevriest, even denkt: dit kan niet, vervolgens direct een stap terug zet en weer kijkt, maar dan echt – en dan dus dat hart dat overslaat. Een roofvogel!

Het was in het jaar dat ik al wel enthousiast vogels aan het kijken was, maar zeker negentig procent van de soorten nog niet had gezien, en dus wist ik niet meteen welke het was. Pas later, toen het beest mijn tuin weer had verlaten, vertelde het vogelboekje me dat het een sperwer was geweest – de enige roofvogel die regelmatig in tuinen komt en razendsnel dat ene vogeltje van de voederplank kan plukken. Mede door zijn geringe postuur kan hij relatief makkelijk de kleine percelen van de Hollandse tuinen bereiken.

De sperwer dus. Dat hij zo klein was las ik later pas. Op het moment van zien – bevroren; bonkend hart – nam hij in mijn beleving gigantische proporties aan; het beest is natuurlijk sowieso al groter dan de gemiddelde tuinvogel, zelfs groter dan de ekster, maar vooral zijn voorkomen maakt dat hij tien keer groter oogt dan in werkelijkheid is. Voor mijn gevoel zat daar niets minder dan een Amerikaanse zeearend op mijn grasveldje.

Onder hem, bewegingloos in zijn klauwen geklemd, een grijs hoopje, omringd door veren. Een tortelduifje, dat kon niet anders. Ik ben dol op mijn tortels, in de winter zitten er 's morgens standaard zo'n twintig op me te wachten in het krentenboompje tot ik voer kom strooien, maar toch voelde ik niet veel medelijden: deze roofvogel in de tuin was het leven van de tortel blijkbaar waard. Ik had mijn telefoon toevallig al in

mijn hand en maakte op mijn iPhone de ene na de andere foto (waarbij naderhand, toen ik ze ging bekijken, pas opviel hoe klein hij eigenlijk was – ook inzoomend stelde het niets voor. Ik zette de foto niet eens op Facebook.)

Terwijl ik vanachter de glazen schuifpui stond te fotograferen keek hij me continu aan. Misschien zag hij me helemaal niet door de reflectie, maar hij hield de beweging die hij vermoedelijk wél zag toch nauwlettend in de gaten. Maar hij bleef wel zitten, zeker 10 minuten. Hij at niet van zijn prooi, hij keek alleen maar, recht naar binnen. Alsof hij het me nog even gunde dat ik zo stond te genieten van zijn aanwezigheid – alsof hij voelde hoe groot ik hem in mijn gedachten had gemaakt. Als vogels iets van menselijke emotie zouden kunnen oppikken, moet dit hem (of haar?) in elk geval nog een stukje groter hebben gemaakt.

Toen vond hij het mooi geweest. Hij vloog op, de duif met zich meenemend en een cirkel aan grijze veren in het gras achterlatend. Die dag liet geen tortel zich meer zien. Maar ach, het waren er nog altijd negentien. En de volgende ochtend zaten ze me net zo hongerig en blij op te wachten als altijd.

Sperwer. FOTO ADRI DE GROOT

Altijd lente voor de vogelaar

Misschien dat we nog even duidelijk moeten uitleggen hoe het zit met dat eeuwige lenteleven. De lente is het hoogtepunt van het jaar voor de vogelaar (op de najaarstrek na dan), dus alles om die zo lang mogelijk te rekken. En dat is nou het mooie: het is een fluitje van een cent.

Even in mijn schriftje kijken. Ja, daar staat het: ‘Tjiftjaf, 21 februari, 15.28 uur.’ Rechtstreeks ingevlogen vanuit Afrika. In een kale boom van het stadspark. Lente.

Bullshit natuurlijk.

Wat de Succes-agenda ook beweert: de lente begint niet op een dag. Niet op 20 maart. In weerwil van Gerrit Hiemstra en alle andere televisiemeteorologen: niet op 1 maart. De betreurde Martin Bril ten spijt: de lente begint ver vóór Rokjesdag.

De lente begint langzaam, heel voorzichtig, en nooit te vroeg. Mijn vogelschriftjes van afgelopen jaren zeggen het zelf. 5 februari, een zonnige dag in de duinen: de heggemus op de top van een struik, parelend gejubel in een bleek zonnetje. Een voorzichtige roffel van een specht. 16 februari: de eerste grutto!

Mijn eerste veldleeuwerik: 23 februari. De balkonmeesjes hebben hun huis al weer gevonden – je zou er broeds van worden. Boven klinkt straks het vertrouwde gegier van de – jawel – gierzwaluw, rond de oude Konin-ginnedag – dat de festiviteiten rond de huidige koning ietwat zijn vervoegd is hem nog even ontgaan, maar lang kan dat nooit meer duren. Nog geen zomer, maar lente!

Het klinkt als een heel slechte (bestaan er eigenlijk goeie?) Tel Sell-reclame. Een man met een glimlach van tandpasta: ‘Leef langer, nu! Gratis geluk! Het kan! Dankzij ons unieke kijksysteem!’

Hij heeft gelijk. Het kan echt: de winter verslaan, de grijze grauwhed verdrijven. Niet goed, geld terug-garantie: iedereen die wil kan het jaar verlengen, en dus zijn leven. Kijk snel op onze website en zie hoe ook u gelukkig kunt worden.

Het geheim: de grote verdwijntruc. Natuurlijk moet je Hans Klok nooit vragen zijn illusies af te pellen, maar hier verklap ik het toch. Voor het geluk der mensheid. Het is simpel: word vogelaar. Ook al zo'n koud kunstje: kijk naar buiten, wacht tot een vogel voorbij vliegt (dat duurt nooit lang) en geniet ervan. Gefeliciteerd: u bent vogelaar – welkom bij de club.

Wie kijken kan, ziet de lente elk jaar eerder.

Natuurlijk moeten we daarvoor weer bij de Verkadewereld van Jac.P. Thijsse zijn, zo ongeveer de uitvinder van de natuur in Nederland. Al in 1905 schreef hij in een brief (dat was iets van papier), aan ene Jo van der Hoeven over wat hij buiten tegenkwam op een septembermorgen. 'Vanmorgen, toen ik op weg naar den trein ging, zongen zanglijsters, boomleeuwerik, winterkoning, roodborstje, tjiftjaf, heggemusche en al de meezen. Het was haast lente.'

In zijn boek *Vogelzang* (1938) rept hij over kneutjes (wat ruischt daar in het struikgewas? De Common Linnets!) in september – 'een nogal trouwe weerspiegeling van wat ze in april te zien en te horen geven'.

De lente klinkt dus al in september. Maar, zo schrijft Thijsse verderop: 'November is tamelijk stil, maar in de Kerstweek begint de voorjaarszang pas goed. Huismus, spreeuw, houtduif, roodborst, winterkoning, boomkruiper, goudhaantje, boomklever, boomleeuwerik.'

Thijsse noteerde zijn eerste grote lijst in januari. Dat was een kleine eeuw geleden. Toen werden er nog Elfstedentochten gereden. Tegenwoordig kan een voorjaar zomaar een dag of twintig vervroegd zijn, blijkt steeds weer uit berichten van onderzoekers. Twintig dagen vanaf Thijsse's lijst. Dan zitten we dus rond Sinterklaas. Nog even en we stoten elkaar dus echt aan op die Tweede Kerstdag bij een bosje narcissen, en roepen we eensgezind: tjiftjaf! Dan weet je: het is gelukt. Het monster van de winter en de dood is verslagen. Met de lange lente hebben wij het eeuwig leven te pakken. Een heel jaar Vivaldi. Boterbloem. Fluitkruid. Kievitsei.

De lente is het seizoen van de blijde eikel. Een uitheemse soort die niet past bij de oorspronkelijke calvinistische volksaard. *Memento mori* met Koos van Zomeren, de beste natuurschrijver van Nederland: 'Je loopt dan wel te fluiten, maar als je het goed beschouwt is deze vrolijke lente één grote slachtpartij. Talloze beestjes komen ter wereld, allemaal uitgerust met de wil om te leven en het vermogen om bang te zijn en pijn te lijden. Het gros ervan is ten dode opgeschreven. Net of er een brand-